

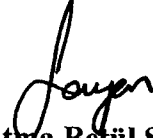
Sayı : 32657917-610-58
Konu : Soru Önergesi(7/3498)

21.07/2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bursa Milletvekili Sayın Dr. Ceyhun İRGİL tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/3498 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Fatma Betül SAYAN KAYA
Bakan

EK: Soru Önergesi cevabı(5 sayfa)

İlgili soru önergesinde;

“3 Aralık Dünya Engelliler Günü'dür. Engellilerin hakları uluslararası sözleşmeler, anayasa, kanunlar, kanun hükmünde kararnameler ve diğer genel düzenleyici işlemlerle güvence altındadır.” ifadeleri yer almaktadır.

Bu bağlamda;

SORU 1: Engelli hakları ile ilgili mevzuat yeterli midir? Mevzuatımız uluslararası hukuka uygun mudur?

CEVAP 1: 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Kanun ile engelli bireylerin temel sorun alanları olan; eğitim, sağlık, çalışma hayatı, sosyal güvenlik ve toplumsal hayata uyumları konularında özel düzenlemeler yapılmış ve engelli bireylerin sorunlarının azaltılması için çalışmaların yapılmasında ve bu konuda farkındalık oluşturulmasında önemli mesafeler kaydedilmiştir. 5378 sayılı Kanun ile ülkemizde, mevzuat içinde dağınık şekilde bulunan engelli bireylere yönelik yasal düzenlemelerin ilkesel düzeyde yasal bir bütünlüğe kavuşturulması, engellilik konusunda kapsamlı bir bakış açısının gerçekleşmesi ve sorunlara tüm toplum kesimlerinin farkındalık ve duyarlılığının sağlanarak ortak bir anlayışa ulaşılması için önemli bir dayanak oluşturulmuştur. Ayrımcılıkla mücadele, paydaşların katılımı ve hizmette ailenin bütünlüğü ilkelerini temel alan 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ile literatürde ve tanımlamada da dil birliği sağlanmıştır. Bu dönemde, 5378 sayılı Kanunun uygulanmasına ilişkin 15 yönetmelik ve ilgili diğer mevzuat ile birlikte yaklaşık 1.500 maddelik bir Engelliler Hukuku oluşturulmuştur.

Engelliler onur ve değer bakımından diğer insanlarla eşittir. Türkiye, engellilik alanında bağlayıcı nitelikteki ilk ve tek uluslararası hukuki belge olan ve engellilerin ayrımcılıkla mücadele ana ekseninde hak ve özgürlüklerinden tam ve eşit yararlanmasını ve kolaylaştırıcı tedbirlerin alınmasını öngören “Engellilerin Haklarına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi”ni ilk imzalayan ülkeler arasında yer almaktadır. Sözleşmeye taraf olarak, engellilik olgusunu disiplinler arası bir yaklaşımla, her düzey ve alandaki politika yapım sürecinde hak temelli anlayışla değerlendirme konusundaki irade ortaya konulmuştur.

Sözleşme, engellilerin tüm insan hak ve temel özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını teşvik etmeyi, korumayı, sağlamayı ve doğuştan sahip oldukları onura saygıyı güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Sözleşmeye taraf olmakla, devletin iç hukuk düzeni ve uygulamalarını, Sözleşmenin genel felsefesi ve amacının yanı sıra münferit hükümleriyle de uyumlu hale getirmeyi önceleyen iradesi ortaya konulmaktadır. Sözleşmeye taraf olmanın sonucunda Türkiye, başta yasal düzenlemeler olmak üzere, idari uygulamalarını, toplumsal hizmet ve görevlerini bu anlayış doğrultusunda değiştirmekte ve yürütmektedir. Bu nedenle engellilik konusunda ülkemizde 2005 yılında yürürlüğe giren 5378 sayılı Kanunla amaçlanan

politika ve düzenlemeleri Sözleşmesi'nin bakış açısı ve bu Sözleşmeden doğan yükümlülüklerimiz doğrultusunda yeniden şekillendirmek ve güçlendirmek gereği bir zorunluluk olarak gündeme gelmiştir. Bu amaçla 6518 sayılı "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile 5378 sayılı Kanunun Sözleşme ile uyumlu hale getirilmesi sağlanmıştır.

SORU 2: Türkiye’de engelli sayısı ne kadardır? Engellileri gruplarına ve niteliklerine göre tasnif eder misiniz?

SORU 3: Türkiye’de bulunan mülteci engellilerin sayısı, engelleri ve nitelikleri nedir?

CEVAP 2-3: Ülkemizde engelli birey sayısının tespitine yönelik gerçekleştirilen en güncel araştırma 2011 Nüfus ve Konut Araştırmasıdır. 2011 yılında TÜİK tarafından gerçekleştirilen Nüfus ve Konut Araştırmasıyla Türkiye genelinde hane halklarının yaklaşık %13’ünden bilgi derlenmiştir. Yaklaşık 9 milyon birey ile yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir.

Nüfus Konut Araştırmasında, dünyada engelliliğin tespitindeki güncel gelişmelere paralel olarak, engellilik; görme, duyma, konuşma, yaşitlarına göre öğrenme/basit dört işlem yapma, hatırlama/dikkatini toplama alanlarıyla hareket gücüğü (yürüme, taşıma, tutma ve merdiven inip çıkma) alanlarında tanımlanmıştır. Araştırma kapsamında bu alanlardan en az birinde çok zorlandığını veya hiç yapamadığını belirten kişiler en az bir engeli olan nüfus kapsamına alınmıştır.

2011 Nüfus ve Konut Araştırması sonuçlarına göre, en az bir engeli olan (3 ve daha yukarı yaş) nüfusun oranı %6,9 (4.876.000 kişi)’dir. Bu araştırma sonuçları kronik hastalığı olan bireyleri kapsamamaktadır.

Ülkemizdeki engelli vatandaşlarımızın sayısı ile yaş, cinsiyet, engellilik durumları ve engellilik oranları aşağıda sunulmuştur.

Toplam nüfus içinde yaş grubu ve cinsiyete göre en az bir engeli olan nüfus⁽¹⁾, 2011

Engelli Birey	Nüfus Oranı (%)	Erkek (%)	Kadın (%)
<i>Tüm yaş grupları</i>	6.9	5.9	7.9
3-9	2.3	2.5	2.1
10-14	2.1	2.4	1.8
15-19	2.3	2.6	2.0
20-24	2.7	3.4	2.0
25-29	2.6	3.0	2.3
30-34	3.2	3.4	3.0
35-39	4.0	4.0	4.1
40-44	5.1	4.7	5.6
45-49	6.9	5.9	7.8
50-54	8.8	7.1	10.7
55-59	12.1	9.2	15.0

60-64	16.5	12.3	20.4
65-69	23.0	18.3	27.2
70-74	31.9	26.3	36.3
75+	46.5	40.9	50.3

(1)“En az bir engeli olan nüfus” engellilikle ilgili en az bir işlevi (fonksiyonu) yerine getirmede çok zorlandığını veya hiç yapamadığını belirten 3 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Engel grubuna göre en az bir engeli olan nüfus(1), 2011

Engel Grubu /Nüfus Oranı	Toplam (%)	Kişi Sayısı
Görmeye zorluk yaşayanlar ⁽²⁾	1.4	1.039.000
Duymaya zorluk yaşayanlar ⁽³⁾	1.1	836.000
Konuşmada (konuşma bozukluğu, tutukluk, kekemelik gibi nedenlerden dolayı) zorluk yaşayanlar ⁽⁴⁾	0.7	507.000
Yürümeye, merdiven çıkmada / inmeye zorluk yaşayanlar ⁽⁴⁾	3.3	2.313.000
Birşeyler taşımada / tutmada zorluk yaşayanlar ⁽⁴⁾	4.1	2.923.000
Yaşlılarına göre öğrenmeye / basit dört işlem yapmada / hatırlamada / dikkatini toplamada zorluk yaşayanlar ⁽⁴⁾	2.0	1.412.000

SORU 4: Engellilerin durumu, sorunları, alınmış/alınacak tedbirler ve bütçe imkânları nelerdir?

CEVAP 4: Bakanlığımız 633 sayılı KHK ile kurulmuş olup dezavantajlı nüfus gruplarından olan engelli bireylerin temel hak ve özgürlüklerden faydalanmasını teşvik ve temin ederek ve doğuştan sahip oldukları insan onuruna saygıyı güçlendirerek toplumsal hayata diğer bireylerle eşit koşullarda tam ve etkin katılımlarının sağlanması için erişilebilirlik, istihdam, eğitim, sağlık, sosyal hayata uyumları ve bakımları konularında politika oluşturmakta, hizmet vermekte ve projeler üretmek üretmektedir.

Engelli bireyler için Bakanlığımıza her yıl Bütçe Kanunu ile belirlenen oranda pay ayrılmakla birlikte Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Maliye bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlıkları tarafından da çeşitli iş ve işlemler, projeler ve programlar dahilinde bütçe payı ayrılarak harcanmaktadır.

SORU 5: Sivil toplum kuruluşlarının engellilere katkısı nedir?

CEVAP 5: Sivil toplum kuruluşları demokrasinin önemli bir unsuru olarak toplumsal hayatımızın merkezinde yer almaktadır. Hizmet veren kamu ve hizmet alan vatandaşlar arasında bir köprüdür. Vatandaşın sesi, gözü ve kulağı olma gibi bir misyonu vardır. Engellilik alanında çalışan sivil toplum kuruluşları da bu misyonu yerine getirmek üzere

alışmalar yapmaktadır. Engellilik alanında düşünce üreterek, proje üreterek, sorunlara çözüm arayarak, bilimsel araştırma yaparak bu alana katkı sunmaktadır. Engellilerin ihtiyaçlarını gidermeye dönük yardım çalışmaları yapabilmektedirler. Bütün bunlarla birlikte engellilik alanındaki farkındalığın ve toplumsal duyarlığın st seviyeye çıkarılması hususunda Bakanlığımızla sürekli temasta olan paydaş kuruluşlardır.

SORU 6: Engellilerin ve konu ile herkesin eğitimi ve farkındalık yaratılması için eylem planlarınız nelerdir?

CEVAP 6: Ülkemizde son yıllarda ivme kazanan yeni engelliler politikasının sonucu olarak, engelli bireylerin yaşam kalitesinin artırılması ve sorunlarının zmne yönelik çalışmalar sürdürülmektedir. Engelli bireylerin yaşam alanlarında karşılaştığı sorunlara yönelik temel hak ve hizmetlere ilişkin yasal düzenlemeler ihtiyaca göre gerçekleştirilmekle birlikte özellikle otizm spektrum bozukluğu olan bireylere yönelik spesifik çalışmalar yapılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu nedenle Bakanlığımız, yeni engellilik politikasının bir sonucu olarak her engel grubunun sorunlarının ayrı ayrı çalışılmasının alanın sorunlarının tespitine ve zmne hazırlayacağı katkı nedeniyle “Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Yönelik Ulusal Eylem Planı Taslağı”nı hazırlamıştır. Bakanlığımız ve ilgili tüm kurum ve kuruluşların otizm konusunda yükümlülüklerinin yer aldığı söz konusu eylem planı Yüksek Planlama Kuruluna sunulmuştur.

Bakanlığımızca, Eylem Planı Taslağı kapsamında özellikle son yıllarda birçok çalışma yapılmıştır.

2 Nisan 2014 yılında Otizm Farkındalık Günü erevesinde Türkiye’de otizm konusunda iyi uygulama örneklerinin sunulduğu bir organizasyon gerçekleştirilmiştir. 2014 yılında Türkiye çapında 7 bölgede otizm spektrum bozukluğunun kamuoyunda tanıtılması ve otizm konusunda toplumda duyarlılığın artırılması amacıyla “Farkındalık ve Bilgilendirme Seminerleri Projesi” uygulanmıştır. Söz konusu Proje ile otizimli bireylere doğrudan hizmet veren toplum kesimlerine, ailelere ve STK’lara verilen seminerlerle toplamda 4062 kişiye ulaşılmıştır.

Ardından Ankara’da 2 Nisan 2015’te Dünya Otizm Farkındalık Günü’nde ilgili Bakanlıklar ve kamu kurumları, niversite, STK ve ailelerin katılımıyla bir organizasyon gerçekleştirilmiştir. Söz konusu organizasyonda; 2014 yılında 11 ilde düzenlenen “Otizm Farkındalık ve Bilgilendirme Seminerleri Projesi” kapsamında gerçekleştirilen seminerlere ilişkin etki analizi sonuçları paylaşılmıştır.

2015 yılı Haziran ayında 2014 yılında “Otizm Spektrum Bozukluğu” adı altında hazırlanan alan yazın çalışmasını kapsayan raporun 382 sayfalık kitap haline getirilerek basım ve dağıtımı gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Otizimli bireylere sahip ailelere yönelik olarak “Aile Bilgilendirme Rehberi” hazırlanmış ve basım-dağıtımı sağlanmıştır.

2015 yılında Bakanlığımız ve UNICEF Türkiye Temsilciliği işbirliğinde “Bakım Evlerindeki Otistik Çocuklar İçin Rehabilitasyon Modeli Oluşturulması- Kısa Süreli Ulusal Bireysel Danışmanlık Projesi” uygulanmıştır. Otizmli bireyler için bir rehabilitasyon modelinin kurulmasını hedefleyen proje başarılı şekilde sonuçlanmıştır.